

КРИЛАТІ

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

1963
КВІТЕНЬ
4

Христос
Воскрес!

Воскресіння

Мосяжні розлиси дзвони,
Що вік мовчали...
Побігла пісня над загони,
Ставки і скали.

Морелі гнулись тонкогилі
Під шум воскресний,
Жасмин розцвівся на могилі
Такий чудесний...

Сумна береза розраділа:
Весною стала;
Кора, в сльозах умита біло,
Христа вітала.

Віра Вовк

НАШ ПОКЛІН І ПРИВІТ

КРИЛАТИ

The Winged Ones —
Monthly magazine for Ukrainian Youth.

Les Ailes — revue
ukrainienne de jeunes

Los Alados — revista
de la juventud ucraniana

Die Geflügelten — ukrainische
Jugendzeitschrift

ВИДАС ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

Виходить щомісяця

Редакція колегія
Головний редактор
Леонід Полтава

Адреса Редакції та Адміністрації:

„KRYLATI”

315 East, 10th St.
New York 9, N. Y. U. S. A.

Редакція застерігає право
скорочувати матеріали та правити мову

ПРИСИЛАЙТЕ РІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ:

країни	одне число	річно
США	\$ 0.50	\$ 5.-
Канада	\$ 0.50	\$ 5.-
Англія	0.2 . 3 ф.ст.	1.2 . 6 ф. ст.
Австралія	0.4 . 6 а.ф.	2.5 . 0 а.ф.
Бельгія	15.- б.фр.	150.- б. фр.
Франція	1.50 ф.	15.- ф.
Німеччина	1.20 м.	12.- м.
Півд.Америка	\$ 0.20	\$ 2.-

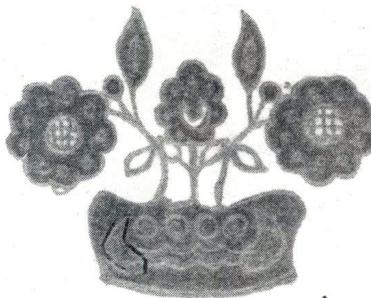
Це число оформили мистці: Петро Холодний, Ніна Климовська, П. Сидоренко, Р. Василишин-Гармаш (автор обкладинки), М. Кушнір (дереворит) і учень ДОС у Торонто І. Микитин.

Printed in USA.

У весь світ облетіла радісна вістка: після 17 мученичих років безневинного заслання в Сибіру, з червоної московської неволі прибув на Захід Митрополит Української Греко-Католицької Церкви Їх Ексцепленція Кир Йосиф Сліпий. За довгі роки терпінь — комуністам не вдалося зламати Митрополита, як людини і як Архипастыря. Він дав великий приклад для всіх, як треба стійко стояти при своїх переконаннях. Жодний ворог не може зрушити “Петрової скелі” — християнської віри.

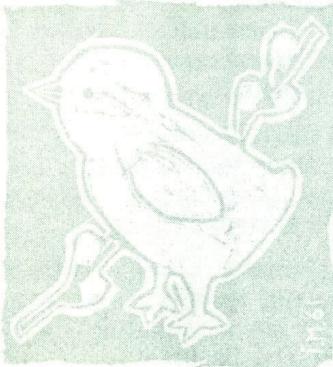
Сердечно вітаючи Митрополита-Ісповідника з волею, бажаємо Їх Ексцепленції багато сил і здоров'я для дальшої боротьби за віру і правду, за звільнення України і всіх поневолених нехристами націй!

Редакція

Козачина ставила вимоги насамперед до себе, а не до народніх мас. Вона не перекладала своїх державних обов'язків на народ, а давала сама приклад народові, як треба ці обов'язки виконувати..."

В. Липинський
(український історик)

ХІРСТОВЕ ВОСКРЕСІННЯ

Василь БАРКА

Він смиренно прийняв страту: для неї і прийшов. Він, по слову верховного апостола, "єсть образ Бога невидимого". Він – світло людей, яке становить і духовний хліб ангелів. Він прийшов примирити з Богом – людство, що через непослух і гріх відпало в прокляття і смерть. Він, єдиний безгрішний, взяв на свої плечі всю безмежність і непочислимість гріхів людських і поніс їх на хрест Голгофи, щоб, замісто нас, заплатити за них страстотерпною мукою і хресною смертю.

Він вистраждав неzmіренну чорноту людських переступів за всі віки: минулі, теперішні й майбутні, – і змив кров'ю свою. Заплатив за всіх повну міру викупу з вини і вічного осуду.

Він – ніби агнець (ягня), що Його люди в покаянні, знайшовши чистого і без жодної вади, клали на огненний жертвоник: для викупу з гріхів.

Через Нього були створені всі світи, видимі і невидимі. І в час Його смерті вся світобудова здригнулася; і стемніло сонце, що бере силу з Його серця.

Як чергову жертву, смерть і ад поглинули Його. Але тяжко помилились, бо – ніби зірка небесна впала в глибину тьми і зруйнувала її. Вічний світоч неба сіянням розбив їхні ланцюги і замки, і брами, і мури. Христос вивів кожного, хто прийняв Його, як Спасителя, з тієї руїни в височину неба.

На третій день, згідно з писанням пророків, – воскрес в тілі, з гробу. І відкрив шлях воскресіння для всіх на землі. Увесь людський рід з Христом воскресає. Перестала існувати смерть, як двері до загибелі в глибинах темряви. Обернулася в двері, через які приходять до вічності Христового світла в Його царстві: всі, що в Нього вірють.

Імператорський Рим – всесильний державець і тодішній "пан світу", гордий своєю владою, – відкинув Христову заповідь милосердя, і згинув. Але, на місці римської імперії, так зв. "варварські народи" щиро прийняли в серці заповідь любові, що приніс Христос. І дістали від Нього силу в безперервній, повній великих історичних битв, життєвій боротьбі; дістали могутні держави, в яких здійснився ввесь чудесний розвиток новочасної культури.

В. Барка

ВІССАХ СВЯТЬХ

Душу кожного мерця чекав ад; мов безодня моря – кожного потопельника. Пащею своєю ад (по-гебрейському "шеол", по-грецькому "гадес") проглиняв душу мерця, як здобич.

Приблизно, 1930 років тому ждав чергову жертву: в вічний смуток серед смертної пітьми.

Тоді на кам'яному горбі Голгофі, місці страт, стояли три хрести. До середнього був прибітій цвяхами Ісус Христос. До двох інших звичайні розбійники.

Христос – віками сподіваний, провіщений пророками Месія. Прийшов Він, Спаситель, і Його не визнали. Він відкрив небесну долю навіки для всіх народів землі. А "стовпи" суспільства хотіли тільки земного царства, в якому могли б панувати. Засліплі ненавистю, вони домоглися смертного присуду на Сина Божого, який приніс заповідь любові всіх до всіх; любові і всепрощення. Але вони в цій заповіді бачили тільки загрозу своїм каstoffом цілям. І прирекли Його на страшну смерть: хресне розп'яття.

ВОСКРЕСІННЯ

“І ось сталося могутнє струснення, якогол бо Господній, зійшовши з неба, прийшов, відко – тив камінь від дверей і сів на ньому. Був же вид його як блискавicia й одежа його біла як сніг” (св. Матвій, 28, 2-3).

Так евангеліст описує ангела, що жінкам, які прийшли до гробу, сповіщає про Господне воскресіння.

Але навіть у цих, подиктованих Святым Духом, словах евангелиста – відчувається повна нездібність передати це неземне з'явлення нашій людській уяві.

Тому перед лицем могутнього вторинення Божого в наш світ – бліднуть всі образи. А все ж таки це вторинення є тільки підготовчим ступнем: насінільки ж більше невловним буде для нас, наприкінці віків, сам Господь у всій своїй величі, коли вже Його післанець так перевищує нашу людську міру! Чи встоїмо проти такого струсу? І чи бринить вже у наших словах дещо з цього струсу, коли другим сповіщаемо: “Христос Воскрес!”

Але знаймо: ангелом, що явився біля гробу, – Христос передав нам мірило сили віри, яку від нас вимагає. І будьмо переконані; сила вибуху всіх атомів є нічим у порівнянні з силою, яка відкотила камінь від гробу. Христос бо переміг смерть.

Тому вірмо: ввесь жах і огода тривають тільки до третього дня, а кожне знищення міститься в Його і в нашему воскресінні.

Михайло Кушнір

НА ВЕЛИКДЕНЬ

Усім, усім, святих небес
Святий привіт: Христос Воскрес!
Довго діди його мовляли,
Друг друга широ привітали.

Летіли роки, сотні літ;
Линяє людської слави цвіт;
Руйнуючи земні мітарства
Мінялися царі і царства.

Живе, не вмре святих небес
Святий привіт: Христос Воскрес!
Ростіть, цвітіть, навчайтесь діти,
Вважать добро, людей любити.

Поглянувши на Божий світ,
Кажіть ви ще один привіт,
Щоб рівно йшла життя дорога:
Душа моя величить Бога!

Леонід Глібів

„Як тут насміхаються з Бога”

«... Дорогі... Якби ви подивилися на священиків тут, то ви б плакали. Як прийде весна, як на священиків наложать податки великі, розложать їм на рік, а за три місяці мусять сплатити одну рату, а зараз давай другу, так що того священика вимучати, — я не раз був і чув. Тут священиків за ніщо не мають. Як тут насміхаються з Господа Бога й Ісуса Христа, — Господи переміни це недовірство! ...»

(Лист з України, пізня осінь 1962 року).

За постановою Центральної Управи СУМ, усі сумівська організація працює й діє в 1963-му році під знаком тих двох великих постатей України: Лесі Українки та Євгена Коновальця. Гасло «Борись і добувайся Батьківщини» — це мотто до всієї діяльності СУМ-у в 1963-му році. Немає сумніву, що це гасло кладе велику відповідальність на кожного сумівця і на кожну сумівку, на кожний осередок і кожну Крайову Управу СУМ-у. Всі акції, імпрези Спілки повинні проходити під тим гаслом. Мусимо працювати і вчитися з усією серйозністю і напругою, діяти на кожному громадському чи культурному відтинку загального українського життя енергійно, з посвятою і жертвіністю. Іти вперед до світлого майбутнього з Іхніми кличами і за Іхніми вказівками, і тоді напевно перемога України над силами Москви-колонізаторки прийде!

(Шлях Перемоги)

ЛИСТ ІЗ БЕЛЬГІЇ

Дорогі друзі, юначки і юнаки СУМ!

Ми недавно одержали найновіше число журналу "Крилатих" й вирішили на його сторінках поділитися своїми враженнями про нашу працю в Бельгії. Чайже ж цікаво буде вам і в Чікаґо, і в Мельбурні, і в Торонті довідатися про нас.

Країна, в якій живемо, невелика, але в Європі займає вона не останнє місце і є відома своєю переробною індустрією. Батьки нашого юнацтва приїхали до Бельгії із таборів у Німеччині в 1947 р., на працю в копальннях вугілля. Ми тоді були ще зовсім малі і ледве пам'ятаемо цю подорож. Але час не стоїть на місці. Ми підростили, ходимо до бельгійських шкіл (а українською мовою й історії вчимося у "Рідній Школі"), працюємо в Юному СУМ; також часами танцюємо "твіста", але Управа СУМ забороняє нам танцювати ті танці, бо вони не естетичні. Ми самі в цьому не розбираємося, навчилися їх від бельгійців, але віримо старшим і виховникам.

Ви напевно знаєте, що столицею Бельгії є Брюссель, що нараховує понад один мільйон населення (а ціла країна понад 9 мільйонів). Проте в Брюсселі немає багато юних сумівців. Головні Осередки існують по менших містах і на провінціях — Льеж, Шарлеруа, Звартберг, Вам. В Осередках працюємо роями, робимо сходини, гутірки. Літом стрічаємося на таборах або на вишкільних курсах. Тоді нас багато і весело минає час. Можемо наговоритися, потанцювати, записати багато цікавих адрес, ну, й чогось навчитись, бо школа було б марнувати дорогий час. "Тайм із моні", — це ми вже навчилися на лекціях англійської мови.

Часто їдемо на табір або на юнацькі зустрічі до Німеччини і Франції, а звідти приїжджають до нас. Тому знайомства у нас великі також і закордоном. Робимо спільні виступи з піснями і танцями. Майже всі вміють танцювати наші народні танці, а три гуртки — "Полтава" зі Звартбергу, "Верховина" з Льежу і "Ластівка" з Ватерсхей виступають і для бельгійців. Їхні танці передавала бельгійська телевізія.

Саме коли мали передавати наш виступ по телевізії, я зайшов в одно кафе, щоб подивитись (бо мій батько не хоче купити мені телевізії, каже, що цей апарат буде відривати мене від науки). Один з бельгійців, що сидів при пиві, сказав, що це танцюють "рускі". Але я змісця йому заперечив і пояснив, що це танцює українська сумівська група і що я спеціально

прийшов, щоб побачити. Коли я оповів про цю розмову батькові, то він мене похвалив.

Я і моя сестра мешкаємо в Брюсселі. Нас поки що замало, що створити рій Юного СУМ, але ми юні сумівці. З сестрою читаємо українські книжки й оповідання, які батько приносить нам з бібліотеки Українського Комітету. Читаємо також "Авангард" і сторінку "Ідея і Чин СУМ". Коли батько кілька днів тому приніс нам "Крилаті", то ми не могли відірватися. На другий день я пішов до Крайової Управи СУМ, щоб купити ще одне число, бо сестра не хотіла мені відступити. Тепер я буду купувати кожне число і складати річник.

Між іншим, мені дали також одну збіркову листу на видавничий фонд. Я вже вписав себе, сестра також щось дасть із своїх заощаджень, а відтак попрошу батька, щоб вклав свою основну частку (а маму вже звільнимо). Маю ще двох товаришів, які не є сумівцями, але "Крилаті" їм дуже подобались. Звернуся і до них за пожерствою. Напевно мені не відмовлять, а я за те буду давати їм читати журнал. А можливо хтось із них і передплатить.

Коли ми були малі, то читали "Юні Друзі", а тепер лише сестра їх читає. Мене найбільше цікавлять оповідання з козацьких часів.

Тому шлемо привіт Редакторові і дякуємо, що трудиться для нашої приемності. Як тільки прийдуть вакації і буде більше часу, я спробую сам написати якесь оповідання. Адже в школі маємо подібні завдання.

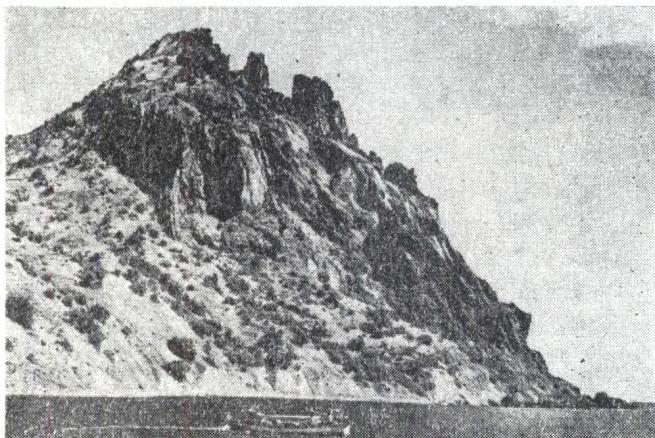
Здоровимо все юнацтво СУМ та кличмо

"Гартуйсь!"

Михайло і Оля Семчук
Брюссель.

Мені мало минути 14 років. Ждав я того дня, бо знов, що тоді вирішиться моя доля: бути мені моряком чи не бути. Ще маленьким я човники з кори видовбував, щодня до нашого Чорного моря, до пристані бігав. Усі пароплави, всі моряцькі човни і баркаси знов, як звуться, коли зроблені, де плавають. Бувало казала мені мати: — Виростеш, сину, то як твій прадід морякувати підеш, хоч і шкода, бо ти в мене однією нічкою. Батько нічого не казав.

Незабаром прийшов вирішальний день. Тато покликав до себе і сказав: — Ти вже великий, а ще й тепер до моря бігаєш. Мабуть тобі на

Кримське побережжя України

роду написано моряком бути... Збирайся ж до від'їзду, першого вересня поїдеш до морської школи. Цей хрест у чеченському бою на ший твоєго прадіда був, і як його корабель потонув, то тільки один твій прадід із усієї корабельної залоги живий остався. В нашему роді така віра, що цей хрест його врятував. Носи й хорони його — він твоя надія і оборона, без цього хреста до моря й не наближайся.

Біжу до берега, товаришів побачити та радісну новину розповісти. Кожного літа я й мої друзі увеселіє день на морі, у воді "кисли". Бриль на голові, на тілі куці штанці. З води та й знову у воду. Цього ж дня те саме було. Звечоріло. Час і додому. Я за мій хрест, а його нема! Попсуніли всі. Знову поринали хреста шукати. Вітер зірвався, захвилювалось море. Хреста так і не знайшли. Батько нічого не сказав, а мати, як тато з кімнати вийшов, поклала мені долоню на голову та радісно так і каже: — Не бути тобі, сину, моряком!

Проходили літа. Після гімназії мусів я студентом-юристом стати. Та мої моряцькі думки зберіг і кохання, великого кохання до моря — ніколи не втратив.

Були вакації, але вже останні: я на четвер-

МОРСЬКА ПРИГОДА

ІГОР КАЛИНЕНКО

тий курс університету перейшов. Як юліта, так і тепер над морем був. Всі мої хлоп'ячі друзі розбрелися, хто куди, а деято у морі вже й життя згубив. Згадав я гри наші хлоп'ячі та, як юлісь було, пірнув у воду... Схопив піску з раком, коли дивлюсь — якесь довге стебло між пальці потрапило. Відчепити хотів, але воно як мотуз, не рветься. Дивлюсь ближче — Мати Божа, та це ж мій хрест із ланцюжком! Покритий черепашками, але ж мій ріднесенький, той самий хрест, якого доля й мою долю іншою зробила!..

Як очманілій побіг я додому. По дорозі батька зустрів, хрест показую і щось лепечу. Він зрозумів. На хрест подивився і тихо сказав: — Цікава доля цього хреста, — яка вона для тебе буде, сину?..

Мати помила, почистила хрест і ланцюжок, наділа на мене, а на ланцюжку, тому що дуже довгий був, біля шиї вузлика зав'язала. Поцілуvala мене й тихенько заплакала. Сльози материнського серця!.. Його кохання, його ласку, його страждання часто бачимо й помічаемо, але ж не намагаємось зображені.

Швидко прийшла зима. Два останні семестри й державні іспити. Із дипломом юриста в кишені був із мене не дуже то лепський матрос.Хоч і важкі були перші кроки, але ж хрест мій був зі мною, я ніс його з радісною надією на мою долю і мое щастя.

З виставки праць юнаків
Осередку ім. П. Орлика, Детройт, США

Знову бігли літа, і як чорна хмара насунулась війна. Був я вже витривалим морським вовком. До речі, корабель, на якому я був капітаном, звався "Україна". Важко було нам. Три роки щодня на морі, щодня в небезпеці. Та щодня мій хрест був з нами й боронив нас...

Надходили різдвяні свята... Там далеко за хвилями – незабаром Свята ніч, українські колядки... Наша свята й рідна Українська Земля! А в чужому морі – мерзлий сніг б'є в очі, що хвилини навалюються хвилі, сердито б'уть об закрижену маленьку "Україну". Цілий тиждень на морі... Третя доба до кінця підходить, як ворожі кружляки відрізали нас від наших баз і

Чорне море: "Карадазькі" або "Золоті ворота" біля українського берега в Криму

притиснули до шведського берега... Третю добу про сон ніхто і не думав. Для мене і моїх офіцерів було ясне, що ворог, уникаючи бою, очікує зменшення запасів нашого палива.

І швидко я вирішив: – Право на борт, повний вперед!

"Україна" завернула праворуч і помчала на певну загибель. Година, друга, крізь хмари блиснув місяць... раптом помічаємо два ворожі кружляки!.. Вогонь!.. Вогонь, як у пеклі, куліпадають рясно на "Україну".

До сьогодні не уявляю, як довго все те тривало. Коли вже не було жодної надії прорватись, коли вже не було ким і чим командувати, я зрозумів, що приходить мені кінець. Наш кінець, моїй рідній стихії. Я згадав про хрест. Вся його історія майнула в голові. Стало дуже холодно і я сильно притиснув хрест до грудей. Свобідною рукою скидав зльодовілій одяг. Море кипіло чорною безоднею біля моїх ніг. На кормі корабля шкварчало розпечено залізо, хтось

В МОРЕ БЕЗ КРАЄ...

В море безкрайє звичайно пливем,
Штурму доноситься шерег.
Квітне душа невгласимим воїнем,
Мрію леліє про берег.
Сліво п'янке голубіло із хат
Ніжно всміхалися друзі:
Гріли цілунки жінок і дівчат
Нас на морськім виднокрузі.
Зводиться люто із хвиль буревій,
Реї згинає високі.
Місяць у хвилях, мов привид блідий, –
Нині страшний і жорстокий.

Бачили бурі відважних людей,
Що відійшли в домовину.
Друзі! – женіте негоду з очей,
Вгору підносить калину!
Випала дійсність страшніша від снів,
Сурми ще наши заграють.
Ворог не зайде моїх прaporів,
Хоч і хуртеча по Краю!
Нам не злякатись воїну і петлі,
Криків сліпої Сибіллі!..
Сонце із нами іде по землі, –
Повне здоров'я і сили!

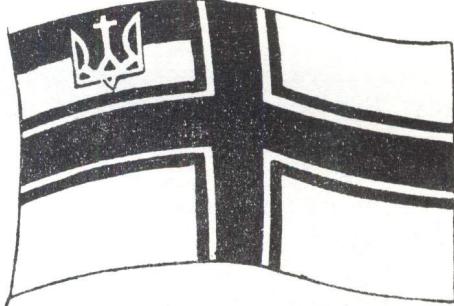
Юрій Бурякевич

стогнав: – Господи, рятуй мене... Корабель повільно перевертався догори дном, а ворожі кружляки все ще стріляли. Чорні й забаламучені хвилі мурували білу кригу... Ще трохи, і ми всі поринаємо в останній раз... "Так ось це все, що я любив", згадались слова поета, і стало холодно в ноги і спину, а обімліла рука стискала судорожно хреста...

Отяминувся я у невеличкій шведській лікарні, здоровий, тільки дуже змучений. Я був єдиний з корабля, кого знайшов живим на воді шведський охоронний корабель. Але моого хреста на мені вже не було. Всі розпити й розшуки не дали висліду.

До кінця війни інтернований, як старшина воюючих сторін, я мусів залишатись у нейтральній Швеції. Коли ж закінчилася війна, то проти моєї волі доля вирішила, щоб я ніколи вже не повернувся до морської служби. Більше вже ніколи не знайду хреста моого прадіда, не буду носити його на моїх грудях. Але глибока віра в животворну силу Христа нашого Спасителя буде завжди жити в моєму серці. Я згадую і нині слова й тихі сльози моєї матері. Аж тепер я її цілковито розумію.

ЖИТТЯ в морях і океанах і досі ще не повністю вивчене; сотні й тисячі таємниць чекають своїх розгадок. А тим часом рибалки звуть море "рибальським полем", медики й хеміки не змогли б без водорослів з морського дна зробити багатьох ліків і хемічних препаратів; без дрібненьких живих істоток у морі — планктону — не могли б жити багато риб, а риба це один з важливих харчів людства. Що більше, тепер у морях відкривають великі родовища нафти, різних руд, навіть золота. Все це на дні, часом глибоко під водою. Великі таємниці бережуть морські води. Та вже на Каспійсько-

Прапор української чорноморської флоти

ПІДВОДНІ ПОЛЯ

му, Чорному й інших морях працюють нафтovі вежі, багато їх є і поблизу берегів Північної Америки. Що вже й говорити про необхідну для життя і промисловості сіль, якої у морях хоч відбavля! Багато в морських рослинах і йоду — цінної хемічної речовини, що її масово добувають із так званої "морської капусти", тобто водорослів.

ВОДОРОСЛІ мають одну надзвичайну властивість: вони "висмоктують" із води різні мікроелементи. Тому в багатьох підводних рослинах, особливо у теплих морях (Середземному, Чорному, Каспійському та ін.) є так же багато протицинкового вітаміну "Ц", як і в цитринах, а вітаміну Б-один трохи менше, як у овочах. Що вже тепер виробляють з водорослів? Крім йоду, їх вживають для кремів, мармелад, солодощів, салат, супів, майонезів-приправ, навіть пудіngів; у промисловості їх широко використовують у друкарстві, при виготовленні електричних акумуляторів. Угноення з водорослів дуже підвищує урожайність групу. Охоче єсть їх скот: у Шотландії, Норвегії, Україні, Ірландії люди виганяють худобу на берег моря після відпліву і тварини охоче там "пасуться". У Норвегії з водорослів продукують кормову муку.

РІЧКИ всієї земної кулі не мають і десятої частини тих багатств риби, що їх мають моря й океани нашої планети. Риб

нараховують до 20 000 пород (40 000 видів). Риби є довжиною від 10 міліметрів (промисловий філіппінський бичок, що його на 1

кілограм іде до 70 000 штук) аж до 20 метрів (китова акула). Найбільші кити сягають ваги до 15 тонн. На кожну людину щороку в морях і океанах рибалки виловлюють приблизно 12 кілограмів риби. У таких країнах, як Японія, Ісландія, Норвегія, Перу та ін., риба становить один з головних харчових продуктів.

ДАВНИМ-ДАВНО у водах морів уже плавали первісні риби. Учені схильні думати, що від первісних риб з'явилися і перші тварини на суходолі. Більшості наших "сучасних" риб учени діють віку від часу їх виникнення — 50-60 мільйонів років! Частина риб живе, сказати б, осіло, але більшість постійно кочують, щоб десь далеко відклади ікру і знову повернатися у свої води. Рибакунець із швидкістю до 50 км. на годину пливе від берегів Японії до Каліфорнії, США, і назад. Найбільшу швидкість розвиває "меч"-риба: до 120 км. на годину (з такою швидкістю не пливе жодний корабель). Є риби, що ледве рухаються на морському дні, є "непосидючі", є навіть рибilletуни: швидко випірнаючи з води, вони пролітають на висоті до 10 мт. за попутним вітром майже півкілометрову віддалю!

ОКЕАНИ і моря, їхнє життя, іхнє дно ще досі не вивчені яєслід. "Підводні поля" чекають своїх молодих дослідників, і засяг тіньою діяльності — справді необмежений.

наша ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

ЧУДЕСНИЙ ДАР

(уривок із статті)

ГОСПОДЬ, створивши людину, дав їй багато таких дарів, яких не дав ніякому іншому створінню. Людина може спостерігати світ, затямини велику кількість слів, подій, осіб, з якими колись зустрічалась. Може користуватись мовою, вміє думати, має змогу добути багато прерізних знань, які в житті відіграють велику роль; вміє відрізнати добре від злого, корисне від шкідливого, вона має різні почування та багато інших духових властивостей. Серед усіх тих властивостей, якими обдароване наше духове "Я", на окрему увагу заслуговує уява або здібність людини представляти собі й такі речі, яких вона ніколи не бачила або які ніколи й ніде не існували. Уява – це великий Божий дар. Не у всіх людей вона однаково розвинена. У декого буває дуже буйна, а в інших ледве помітна. А вона дуже потрібна.

Архітектор, який проектує будівлю, дім, церкву, міст, фабрику тощо, бачить їх у своїй уяві ще перед тим, заки візьметься до роблення рисунків, хоч подібної будови нема ніде. Доперва пізніше приступає до виготовлення потрібних рисунків та технічних обчислень. А на кінець відповідні люди починають саму будову.

Письменник чи поет дуже часто створює в своїй уяві прерізні образи та події з різними людьми. Коли він опише всі ці, створені уявою, картини згідно з вимогами літературних законів, постає повість, оповідання чи інший літературний твір. (Буйна уява французького письменника Жуль Верна в його творах побудила різних конструкторів до дослідів і причинила до багатьох винаходів, а між ними й підводного човна).

Мистець-маляр також мусить спочатку уявити різні картини, особливо коли ілюструє книжку чи хоче намалювати образ з історичною тематикою.

Музика-композитор не зможе нічого створити без високої уяви. Також і в точних науках не обійтись без уяви: розв'язати задачу набагато легше тому учневі, в якого краще розвинена уява.

БІЛАС ВАСИЛЬ (1911-1940), бойовик ОУН на заході України, хоробрый виконавець протипольських виступів: нападу на пошту в Трускавці, атентату на Голдуфка й ін. Разом із другом Дмитром Данилишином і ін., він вчинив напад на польську пошту в Городку біля Львова, щоб забрати для українських справ у поляків гроші, насильно стягнені в українського населення. Зав'язалась перестрілка... В. Білас і Д. Данилишин уникли переслідування. Але польська поліція розпустила чутку, що шукає "грабіжників". Зdezоріентовані селяни видали юнаків, і польська влада покарала їх обох карою смерти.

Людям дуже потрібна добре розвинена уява, бо тоді праця стає легшою і приносить кращі успіхи. Її, уяву, треба дбайливо розвивати. Чим це розпічнеться скорше, тим краще. Так само, як із мускулами людини: якщо спортовець хоче перемогти противників у бігах чи стрибках (скоках), мусить перед тим вправлятись (тренуватись).

Вправ над уявою домагається сама людська природа. Вже малі діти просять мами чи бабуні розказати їм казку, вірш, байку. Вони прислухаються з великою увагою до пригод Кожум'яків, Вирвидубів, Дідових та Бабиних дочок і то-

(закінчення на 3 стор. окладинки)

ТВОРЧА МОЛОДЬ

Заставка
роботи
Петра
Сидоренка

Сумівський хор Осередку в Сіднеї, Австралія, під диригуванням В. Майковського (під час виступу в м. Ньюкастлі) – на святі Борців за волю України.

Ансамбль юніх бандурристок Осередку СУМ у Нью-Йорку, під керівництвом невтомного Павла Даниліва, нього року відзначає 5-річчя свого існування. Вперше, тоді ще як гурток, він виступив у 1958 р. в складі 8 осіб. Долаючи різні труднощі, Ансамбль став цікавою, багатообіцяючою мистецькою одиницею в складі 25 дівчат (9 бандурристок і 16 христок).

На початку цього року по американському телебаченні передавали концерт у виконанні Нью-Йоркської фільгармонії під диригуванням А. Бернштейна. Відомий диригент представив публіці 12-річну українку-піяністку (з трьома іншими) Клавдію Гоць з Буфало, яка блискуче виконала партію на фортепіано в супроводі симфонічної оркестри. Радімо великим успіхом нашої молодої землячки і поздоровляємо Маestro А. Бернштейна за його цінну працю в ділянці відкриття молодих талантів з-поміж представників різних народів.

ВЕЛИКА П'ЯТНИЦЯ

На хресті розп'яли сина,
А під хрестом Україна –
Це Його страждалъна Мати,
Повна смутку і посвяти:
“Ох, за що ж це Ти розп'ятий?”
Йдуть когорти умирати,
Посилають їх пилати,
Проти брата ставлять брата, –
Сльози лле страдальна Мати:
“Ох, за що ж це Ти розп'ятий?”
Виганяють сім'ю з хати,
У Сибір везуть, прокляті,
Хочуть з корнем вирикати...
Ломить руки скорбна мати:
“Ох, за що ж це Ти розп'ятий?”
Оніміли з болю села,
Батьківщино невесела,
Як тебе урятувати?
Людським болем плаче Мати:
“Ох, за що ж це Ти розп'ятий?”

Mira ГАРМАШ

КОЗАЦЬКИЙ ЧОВЕН НА ДНІПРІ

ДЛОРДЬ УКРАЇНИ

СВІТЛАНА ЙОВЕНКО – одна з наймолодших сучасних поеток в Україні (їй 17 років). Вона виявляє великі поетичні здібності. Своєю поетичною матір'ю Світлана Йовенко вважає Лесю Українку, про що пише так:

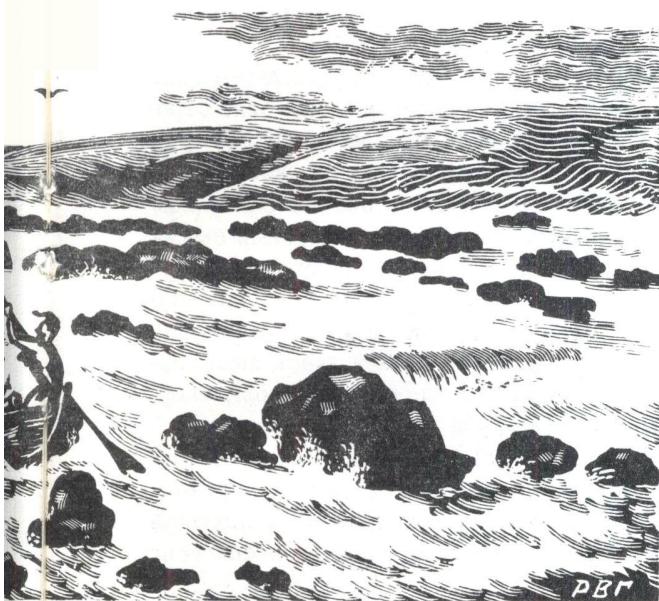
Знаю — ти одна — моя
кохання,
Совість моя, гордість і пісні,
Пам'ятаєш, Лесю, на світанні
Ти сопілку віддала мені.
Віддала їй нічого не сказала...
Що поробить з піснею дівча,
Коли чує музику вонзалів,
Коли пісню всходи зустріча.
Де воно, поезії намисто.
Що в серцях засвічує вогні:
Бачиш, Лесю, це тривоги
людства
Нерви переплітують мені.

Читаючи її вірші, можемо радіти, що українська земля така багата на молоді таланти, без огляду на сучасне, тимчасове поневолення.

До біса смуток! Геть, мої
жали!
В трояндах білих я не бачу
сліз.
Мені киває соняшник в брилі,
І бріль його до голови приріс.
Я йду повз ліон
блакитно-ніжним полем
Та в серці не спиняється
блакить

I спокій голубий не вразить
болем,
Бо в серці колір неслуху
кипить.
Бо в серці лиш тривожно
пломенів
Неспокій і нескореність моя,
Бо мозок у чеканні ніжно мріє,
Бо сум не звикла шанувати я.

НА ДНІПРОВИХ ПОРОГАХ

ДНІПРОВІ ПОРОГИ

— народня легенда —

За старовинних часів Десна була старшою від Дніпра. Але вони засперчалися: хто з них бігтиме-плывти швидше, той і буде старший!

Сперечаючись, Десна швидко прорвалась на низину. А Дніпро спочатку пішов до батька прохати благословення. А їхнім батьком було море, Чорне море.

Прорвався Дніпро крізь гори, через яри непрохідні й широко розлився.

Бачить Десна, що не наздогнати їй Дніпра, що Дніпро вже й через гори прорвався!

І стала Десна рвати каміння, гатити ним русло Дніпра, щоб затримати Дніпро і самій бути першою.

Загатила Десна русло-ложе Дніпра у дванадцяти місцях, і утворилося там 12 порогів кам'яних. А посередині гатила аж чотири рази. Цей поріг зветься Ненаситецьким чи Ненаситетцем: бурхлива вода із страшною силою кидає там човни на гостре високе каміння.

Перший поріг назвали Кодацьким, він є коло Кодаків, другий — Сортським, третій — Лоханським, четвертий — Вільниця, п'ятий — Ненаситець, шостий — Багатир (там колись багатирі-велетні каміння кидали через Дніпро).

Сьомий поріг зветься Звонацьким або Дзвонилом — там вода аж дзвенить на камінні. Восьмий назвали Будиловим, дев'ятий назвали новою загатою: її найважче перепливти на човнах. Десятий поріг зветься Свистуном, там вода аж свище, пролітаючи між порогами; одинадцятий — Гадючим горлом, а дванадцятий — Вовчком.

Якщо хтось із лоцманів (знавців порогів) щасливо переплив пороги, то все одно до Кичкасу не допливє: там праворуч є загата, що її звату Розбійником. Над водою нічого не помітно, хто не знає, той пливє собі — а човен розбивається об ледь прикрите водою каміння.

Трохи вище порога Свистуна стойть гора, а в тій горі — нора гадюча. Якийсь відважний козак з великими труднощами спускався в ту нору. А коли його витягли, розповідав, що печера така велика, що по ній можна возом їхати, а посередині лежить страшна кобиляча голова.

Подала проф. Валентина Шалі

ВОВКИ-СІРОМАНЦІ

Заманулося мені, молоді мої друзі, оповісти вам про нашого українського вовка. Чому саме "українського"? Наш вовк був таким же вовком, як і де-інде, але наш вовк був невід'ємним персонажем нашої історії, був оспіваний нашою народною поезією, думами козацькими та піснями сільського люду. Виступав він на арені многострадальної історії нашої завше, коли наставало лихоліття, коли бряжчала у битвах зброя, коли слъози й кров поливали наш чорнозем. Лихий то був звір, але зрісся він якось із безталанням нашої бувальщини; як і орли-сизоперці, степові ушкалі та гайворонія хиже.

І хочеться мені спитати вас, любі читачі, чи бачили ви коли-небудь справжнього степового чи лісового вовка, чи бачили ви незорані степи наші розлогі, чи бачили ліси наші дрімучі та плавні, де він жив? Наперед знаю, що скажете. "ні!" Може бачили ви вовка десь у звіринці або американського койота? Але вовк у клітці – не вовк, а койот, – як наш здичавілий собака, й куди ж йому до вовка!

А я ось, старий степовик-дідуган, бачив ще, дякувати Богові, справжніх вовків на справжній степовій волі, таких саме вовків, яких бачили наші діди-пращури, саме таких, про яких згадує дума про похід князя Ігоря на половців, що відбувся у 1185 році!

Гай-гай-гай, коли те сталося, скільки води з того часу розплівлося в морі, скільки змін настало в світі Божому! Вони й привели до того, що нестало у нас в Україні ні степів цілінних, ні вовків хижих, ні самої волі. Плуг зорав степ, а люди, як сарана, його вкрили. Де ж там промишляти тому вовкові? Кого з них не склала куля жорстокої людини, той подався в задонські степи та в пущі Полісся й там позбувся вічної небезпеки потрапляти на мушку ловця. Нестало степів, нестало вовків, а з ними не стало й волі. Червона Москва накинула на нашу батьківщину тяжке ярмо неволі. Вовків не вернути, степів незайманих теж, а волю, дастъ Бог, виборете ви, молоді мої друзі, довершаючи заповіт уярмлених батьків...

Коли я був таким молодим, як ви зараз, – а були то невертані, благословенні часи, – окульбачу (тобто осідлаю), бувало, свого коника й гайда в степ. Любив я той степ широкодолий, як моряк своє море, як поліщук свої лісові нетри, як гуцул свої гори-Карпати. Вилетить мій гнідко на стародавню могилу, зупиниться на її вершку, а я ну розглядатися на всі боки, гуляти очима по зеленому тлу "Дикого" або "Чистого" поля, як прозвала його історія.

Залюбки я навідувався в степ або в досвітню

годину, або на захід сонця і ось тоді, іноді, бачив вовків.

Біжить собі степом такий великий сіро-бурий пес-вовкодав, біжить тюпцем, хвостом замітаючи або сунувши його між жовтаво-сірі стегна, а потім зупиниться й оглянеться назад.

І тут саме ви й переконаєтесь, що то не пес-вовкодав, а справдешній вовк-сіроманець, страхіття казок та переказів. Чому саме тоді спостережете, що то вовк? А тому, що вовк має "нерухомі м'язи, властиво, продовгасті ребра; щоб оглянутися, він мусить повернутися всім тулубом, собака ж крутить головою краще людини. Ось вам і признака вовка!

Влітку вовки вешталися звичайно поодинці або парою: вовк і вовчиця, взимі – зграями; кублилися вони в тернищах, у лісових хащах, у лозах плавень та по ярах і байраках.

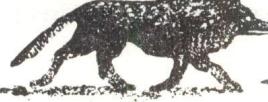
Вовк був лютим і шкідливим звірем, але тільки зимиою, коли сходив голодом. Тоді зустріч з ним загрожувала найфатальнішими наслідками: від коня, від подорожника – одні кісточки залишалися та й ті розтягали широко-далеко хижаки. Взимі голодні вовки добувалися навіть до сільських обійсть, "різали" худобу, перемахували через мури кошар, щоб загризти барана, вівцю чи ягнятко і, загризши, волочили здобич геть, на місці не шматували. А ставалося, що й на табуни коней нападали, що пробували в степу.

За мого дитинства та юнацьких літ вовки водилися в степу нашого Богданівського маєтку та в плавнях Христофорівського помістя. Там лишилися ще тоді рештки давніх херсонських степів, непорушених ралом. Мій, нині давно покійний, тато, був великим ворогом ловців і великим приятелем всякої звірини; на наших ґрунтах полювання було строго заборонене й дичина це відчувала, збігалася туди звідусіль, чому в степах наших було звірно...

А як же вив вовк? Виючи, вовк зводив свою трикутну, гостропику, чорноносу, з чорними смужками проміж очей й на чолі, морду догори, прищуплював темношерстні вуха й, наїжуючи срібляво-сіру шерсть, раз-пораз стрясав шиею. Моторошно вив вовк, але в тому виттю чулася якась дика гармонія, відгук предковічної необорканої волі, скорботне нарікання, сум- журба за страченим раєм.

Ото й була, любі мої, лебедині пісні степової волі і Бог мені дав почути її не раз. Тепер вона замовкла навіки, хіба що осталися ще цвіркуни й деркачі, яких ще не встигли загнati в колгоспи совети.

Микола АРКАС

АННА ЯРОСЛАВНА

4

Ілюстрації

Д-ра Антона Вариводи

А тим часом вродлива князівна Анна Ярославна ще нічого не знала. Вона побачила, що між французькими достойниками були кілька поранених і заходилася перев'язувати рани та молитися за їхнє здоров'я.

Коли покликали князівну Анну – молоду й гарну – князь Ярослав Мудрий сказав: – Анно, мій син, а твій брат найстарший одружився з донькою англійського короля Гарольда, а наймолодший – з донькою Константина XII Мономаха, візантійського імператора. Твої сестри замужем за володарями Норвегії й Угорщини. Треба вже й тобі виходити заміж – погодься ж на прохання короля Франції, ясного Генріха Першого, та будь всюди славою України!

З місяць гостювали французькі посли і оглядали золотоверхий Київ. Особливо сподобалися їм сотні церков, з яких найкращою був Собор. Між подарунками від князя Ярослава одержали гості велику книгу «Руську правду», що була збірником усіх законів. А в цей час Анна готувалася в далеку дорогу.

Влітку 1048 року заграли в Києві гудочники, вдарили в дзвони у всіх церквах, а український Митрополит Іларіон благословив Анну Ярославну в дорогу до Франції. На прощання сказав князь Ярослав Мудрий своїй улюбленийі дочці: – Анно, ти покидаеш нас в ім'я добра України, на славу Франції! А Митрополит додав: – Нехай Господь благословить тебе у всьому! – Низько вклонились французькі посли на прощання з могутнім володарем – і коні рушили!

(далі буде)

КОРОЛЕВА ФРАНЦІЇ

ПИСАНКА

Прегарна українська писанка, як і вишивка, різьба та кераміка, це великий скарб нашої культури. Початки її сягають дуже давніх часів, коли ще людство не знато правд Христової віри. Коли ж християнська релігія прийшла і в Україну, на наших землях виникли різні легенди. В одних із них кажуть, що Божа Мати написала писанок і пішла з ними до Пилата, бо хотіла цими писанками викупити Ісуса Христа. Інші говорять, що Божа Мати дуже плакала за своїм Сином Ісусом під час Його мук і її слози, падаючи на землю, перетворилися в прегарні писанки.

“Писанням” писанок займаються переважно жінки. Вони вміють підібрати барви та взори, згідно з традиціями своєї околиці. Україна – досить велика країна. В різних околицях нашої Батьківщини витворилися своєрідні місцеві упо добання. На західних землях, особливо на Гуцульщині, любуються більше в геометричних взорах; на Наддніпрянщині частіше виступають мотиви рослинного або й тваринного характеру (квіти, листочки, або голуби, коники тощо).

Фарби до писання писанок давніше виробляли в Україні домашнім способом: жовту з цибулі, брунатну з дубової кори, зелену з молодого збіжжя і т. п. Тепер за невеликі гроші легко дістати фарби фабричного виробу. Вони

може менше тривалі, але в руках доброї писанкарки творять мистецтво, яким дорожать свої як люблять чужі.

Сьогодні писанка служить радше для декорації великої стола. Колись на рідних землях писанками обдаровувались взаємно при святкових побажаннях. Дівчата обдаровували ними хлопців, хлопці – дівчат. Тарас Шевченко, пишучи про Великдень понад 100 літ тому, каже: “Діти гралися собі писанками”.

Тепер часто бачимо, що наша молодь обдаровує писанками своїх знайомих та приятелів іншонаціонального походження. Таке обдаровування писанками шкільних товаришів та вчителів можна похвалити; при цьому треба нашій молоді інформувати обдарованих, що вони роблять це згідно з нашою багатовіковою традицією, яка каже дарувати своїм приятелям писанки. Треба також сказати, що українська писанка це витвір нашої культури, яка почала творитись на багато сотень літ перед народженням Христа, ще в княжій Україні-Русі. У нашій культурі є багато таких цінностей, яких не мають інші народи. Та, на жаль, наша культура тепер зазнає великих спустошень збоку московських комуністів.

Таким чином наша писанка може стати ще й засобом здобування приятелів для України серед народів світу.

Д-р Володимир МАЦЬКІВ

Море і ми

Море дає нам величезні виховні користі. Народи, які мають море, під його впливом стають відважними, підприємливими, міцні тілом і загартовані духом. Згадаймо тут про давніх вікінгів-варягів чи еспанських конквістадорів (завойовників). Не менше переконливим прикладом з нашої історії можуть бути козаки, які на малих, легких човнах “чайках” були свого часу (15-16 століття) пострахом для турків і татар. А ще більше переконливою буде пригадка про нашого січового отамана Сулиму, котрий з малою горсткою козаків – кільканадцять осіб – захопив у Чорному морі турецьку гелеру з 300 турками, яку подарував римському Папі.

Бачучи це все, стає дивно, чому то серед нашого народу таке мікроскопічно-мале зацікавлення морем...

В. М.

Рій “Веселки” розмальовує писанки
(Осередок СУМ, Детройт, США)

КІНОФІЛЬМ СВІТУ

● **УКРАЇНА.** Найбільший із дотепер відомих у світі криштал, що утворився в природних умовах, знайшли недавно в Україні, в районі наших Карпат.

● Біля міста Ромен, Сумської області, нафтоторзівники відкрили в землі великі родовища нафти, а також солі та алебастру. Уже розпочалася експлуатація цих родовищ. Червона Москва поспішає вибирати з української землі природні багатства.

● **УКРАЇНЦІ У СВІТІ.** У м. Сан-Франціско, США, проф. Василь Чайківський і композитор Іван Вовк закінчили працю над новою українською оперою „Захар Беркут” (за історичною повістю Івана Франка). Вони працювали над оперою впродовж чотирьох років.

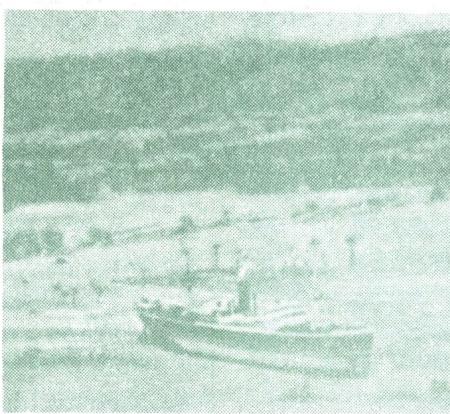
● У Гаазі, столиці Голландії, заходом Української Вільної Академії Наук, вийшов англійською мовою великий збірник праць „Тарас Шевченко”. Книжка має 300 ст.; у ній поміщені статті про життя і творчість нашого Кобзаря. Збірник видало голландське видавництво „Моутон і Ко”.

● 16-річний скрипаль Юрій Вожаківський, учень проф. В. Цисика, виграв „музичні змагання штату” в Нью-Джерзі, США. Без огляду на юний вік, Ю. Вожаківський уже є концертмайстром оркестри в Ньюарку та асистентом концертмайстра „Олл стейт Оркестри” у Нью-Джерзі.

● Українська Студентська Громада при університеті в Сиракузах влаштувала український вечір для ігнонаціональних сту-

дентів, на якому знайомила присутніх з нашою літературою, танком і фільмом.

● **ПАКІСТАН.** Під час урагану, коли швидкість вітру досягла 220 км. на годину, велетенські хвилі дуже кидали англійський пароплав „Клан Аллпайн”. Коли ураган пройшов і розбурхана вода спала, повернулася з берегів у море, — моряки побачили, що їхній корабель знаходитьться на суші, приблизно на 1 км. від води! Хоча судно й не було пошкоджене, однак його не вдалося перетягти у воду, і воно було продане на злам.

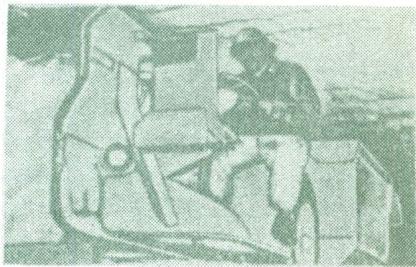

● **ТУРЕЧЧИНА.** Місцеві рибалки зловили кілька велетенських акул, які запливли в Чорне море з тепліших морів і нападали на безборонних риб — дельфінів. До речі, українські знавці Чорного моря підрахували, що в ньому водиться приблизно півмільйона дельфінів.

● **БІЛЕ МОРЕ.** Нац одним із островів північного Білого моря пролетів і впав на землю великий метеорит. Однак, всі розшуки цього „небесного гостя” були даремними: після оглушливого вибуху — не знайшли там і найменшого сліду від метеорита.

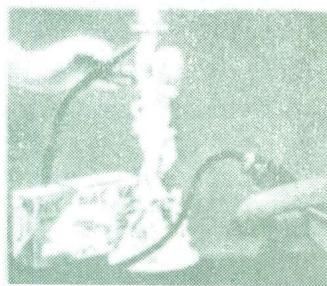
● **ГРЕНЛЯНДІЯ.** На північ-

ному заході Гренляндії американські інженери під велетенським льодовим масивом виробують за допомогою спеціальних машин приміщення для складів-сховищ. Постійна температура у тих приміщеннях, вирубаних у вічній кризі, становить 14 степенів холоду за цельсієм: велетенський природний холодильник!

● **БАРЕНЦЕВЕ МОРЕ.** У водах того моря невпинно зменшується острів Колгуїв (на 2 метри щороку). Зменшення площи острова, що має понад 3,000 кілометрів у квадраті, відбувається внаслідок ударів хвиль об береги, що складаються із вічно мерзлих ґрунтів. Вони швидко піддаються нищівній дії розбурханих хвиль. За якийсь час цей острів взагалі зникне.

● **АМЕРИКА.** Для старанного очищення пороху на різних мистецьких виконаних творах із скла інших делікатних матеріалів — американські інженери створили

спеціальний мініатюрний пилесмок; його можна носити в кишені.

Зібрав Лесь

Іван Людим

Пісня линула з лісу, де розташувався сумівський табір. Пробивалася з-за кущів, що закривали Женчика:

Нас не злякає лавіна,
Ані Сагари піски...

Щоб відпочити від цілоденного галасу, Женчик видряпався на самітню скелю. Звідси було видно, як долиною поспішав кудись майже іграшковий потяг і сновигали, як жуки, авта. На півдні, з синявої мряки виринали хмаросяги Нью-Йорку. Вони звідси видавалися цеглинами, поставленими навсторч й за ними відчувався безмежний океан, де кораблі, птахи й сонце над туманом. А зовсім під скелею широчезний Гудзон. Женчик втягнув повні легені прохолоди широкої ріки, й, протягнувшись наззнак на скелі, прислухався до приглушеного гамуру з недалекого табору. Там будуть шукати його, — ну, але з чверть години можна й полежати...

Проте спокою не було. Щось тривожило. Під лопаткою колов камінець. Відсунувся, лежати стало вигідніше, але це не допомогло. Сперся на лікоть й наморщив чоло. Щось таки ста-

лось... Мусить пригадати, ось зараз. Проте, що більше думав, то далі був від можливості пригадати. Гм... З Петриком нічого... Стійку відбув... Ліхтар і ніж є... Торкнувся ножа рукою й намацав папір, що стримів із кишені. Ага, цей журнал! Розгорнув і ще раз уважно розглянув любительську світлину, побільшенну на всю сторінку: крізь кущі продираються зігнуті постаті в військових одностроях і мазепинках. Збоку старшина. Чоло в нього забандажоване. В одній руці тримає машинового пістоля, а другою вказує убік. Уважно приглянувся до вояків і старшин. Ні, не знайомі. Прочитав підпис: „По Європі шугають очайдушні бійці. Група українських партизанів пробивається в гірських лісах на захід. Збоку їхній командир Бліскавка”.

Знову придивився. Ні, напевно нікого з них не знає. Згорнув журнал і всадив у кишеню. Щось інше мусить бути. Хоч, може, й вони. Відчував, як його щось в'яже з ними. Таке вже бувало з ним. Думав про когось і відразу ж стрічався з ним. Знав, що буде телефон або прийде лист: — „З тебе був би добрий медіум” — говорив часто Петрик.

Петрик... Женчик посміхнувся. Вони ж думали, що їх тільки два з славного колись спортивного гуртка „Мандрівка”, що здобув — давно вже — першу нагороду в міжнародних альпіністичних змаганнях. Аж тут, на стрічі, ще стількох спіткали!

Почувся тріск галузок і Женчик, озирнувшись, побачив, що Петрик його таки знайшов. Поруч Петрика йшов Андрійко та якась незнайома дівчина.

— Гартуйсь!

— Гартуйсь!

— Що так очища витріщив, — хіба не пізнаєш Настю! Ну, цю Настю з Чікаго. Пригадуєш, як ти колись куховарив на стрічі?... Там ще таке велике озеро й палац якийсь. А в тій околиці самі німці — фармери...

— Ага, це було в Індіяні! Пригадую... Озеро таке, що не перепливти!

— А пригадуєш, як ти, недотепа, там казана так повісив, що він вивернувся? Тож тоді ця сама Настя удруге зварила...

— Пам'ятаю! Досконало пам'ятаю! То це Настя? Як же ти виросла! Я тепер добре тебе пригадую, тільки ти виросла. Ми ще тоді співали увечорі біля води. А озером плив освітлений пароплав... відбивався у воді. А вище ясніли гори, такі трохи рожеві...

— Ні, блакитнаві. Або ні, ще якісь інші. Зелені, — такі, що й не висловити...

Настя приплющила очі й зробила руками велике коло на знак, що неспроможна висловити.

Петрик засміявся:

— А чи пригадуєш, Насте, як ми потім біля багаття співали про тебе:

Ой, що ж то за шум учинився,
То казан по траві покотився...

— Пригадую. Ви тоді співали біля самого озера, а ми пішли вище, на поле, під самий ліс. Поставили два намети, назгортали сухого листя, трохи сіна знайшли. Добре, м'яко. Засипаємо. А навколо тихо-тихо. Повітря сухе й тепло. З лісу смоляним деревом пахне, а з поля гречкою...

— Ну, ну, без поезії, — перебив Петрик.

— Дійсно! А вночі чую: хрусь-хрусь! Височеву голову, приглядаюсь, аж це олені йдуть з лісу. Підійшли до рову, пристанули й скік! І пішли на поля конюшину хрумати. Гарні такі, як котики...

— Хо-хо! Як котики! Прирівняла. Якщо б тебе такий котик рогами мотнув, то знала б!

— Та справді, як котики, — добре, ласкові. Підіймуть голову, послухають, понюхають і знову пасуться. А небо зоряне-зоряне. І чути тільки як хлопці над озером співають. Ви тоді, хіба, до самого ранку не співали?

— Бо й не співали! Співали на березі, а потім на човнах. Фармери побудилися. Повіходили, позакурювали, пахкають сигари та люльки. А ми їм, як вдаримо: „Гей, нумо, хлопці...”

— „Гей, нумо, хлопці, славні молодці”, — заспівала альтом Настя.

Женчик поглядав на Настю, що, співаючи, дивилася понад його головою на скелю, на ялинки й на осіннє сонце над соснами. Йому забажалося сказати Насті, що він завжди пам'ятав, як тоді, біля широчезного плеса озера, коли з нього інші юнаки сміялися, підбігла грубенька дівчинка й залопотіла: — Це нічого! Ми зараз щось придумаємо. Йди, вимий казана, а я наобираю картопель. А ось тамтому, що так зуби вишкірив, не дам обіду. Нехай голодний ходить! — І грубеньке дівча вказало на Петрика, що сміявся з розгубленого Женчика.

Женчик ще хотів додати, що тоді, як хлопці уночі співали, він сидів на камені над самою водою й пригадав, що не подякував дівчині.

Думав зробити це наступного дня, але... але так і досі не подякував. Аж тепер вирішив це направити. Підійшов до Насті:

— Знаєш, Насте, я...

— Щось хочеш мені сказати?

— Так. Ні, то є так! Так. Я хотів спитати, чи ми, може, колибудь не підемо до кіна?..

— Підемо чи не підемо?

— Та ж підемо, — чи ми, колись, не підемо...

Настя поглянула на його зніяковілу постать й відчула, як її огортає несподівана ніжність. Приглянулась до його неслухняного волосся й сказала, що він — як руденький котик. Такий Мурко... Добре, підемо до кіна. Але ж він мусить заздалегідь попередити коли й де, бо вона не буде бігати по усьому місті й питатися кожного поліцая, чи не бачив такого сумівця, що не має гребінця на свої руді патли.

**

Проте до кіна вони не пішли. Настя, хоч і чекала на Юніон Сквері, але вже здалеку вимахувала якимсь папером, що виявився листом:

— Від Галі! Сьогодні з Тексасу приїздить! До кіна не підемо. Підемо стрінути її. О, добре, що ти причепурився. Дивись, який елегант!

Женчик з жалем пригадав рекламу фільму, де звинні ковбої, скачучи на конях, стріляють обома руками одночасно.

— О, вже кривиша! Ну, й чого? Подумай сам, що там цікавого у цьому фільмі? Стріляють. Хто найгарніший, той усіх позастрелює, а його самого куля й не дряпнє. Або забиває індіян. А хіба індіяни не вміють стріляти? Ще краще стріляють, як білі. Правда? А до кіна підемо іншим разом — вже з Галею.

— Гм, з Галею...

— Що? Ти, я бачу, зовсім не тішишся, що Галя приїздить!

— Яка Галя? Мало Галь на світі!

Настя поглянула трохи співчутливо, а трохи призирливо:

— Як то яка? Та ж із мого роя, з „Кобри”! Це та, що з жердиною найвище скакала. А приїхала сюди, бо має тут тітку, ну й мене.

— Ага! — щось пригадую... То це вона? А до якого куреня належите?

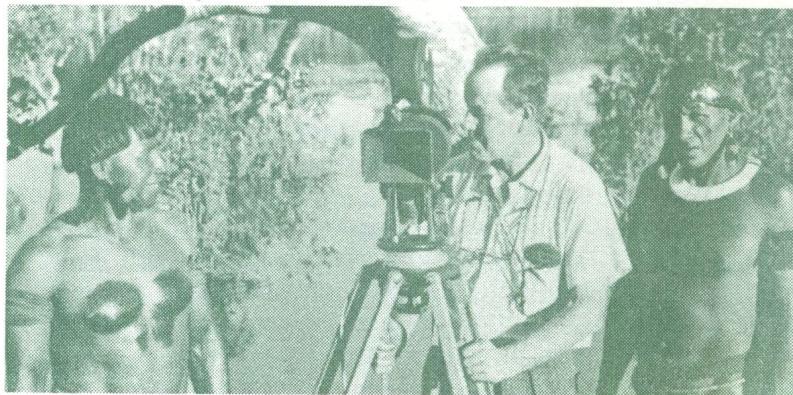
— Імени княгині Ольги.

— О, знаю, знаю. Ну, ходімо. Нехай вже стрінемо. Ото ця Галя здивується, як побачить наш Нью-Йорк!

(далі буде)

У ІНДІЙЦІВ

Юрій ТАМАРСЬКИЙ
кінооператор

Майже тиждень часу забрали різні формальності, без яких не було змоги дістатися до індійців. Адже ще до 1910-го року цих індійців безкарно, як звірів, вбивали, щоб примусити їх відійти якнайдалше у прерії та джунглі величезної Бразилії. Лише у 1910-му році маршал Г'ордон створив організацію SPI (Servico de Protecao dos Indios), Сервіс де Протекшон дос Індіос, яка мала захищати індійців – автохтонів землі бразилійської. SPI (СПІ) розкидано по всій країні, де є лише дотик з індійцями, і туди дістатися можна тільки спеціальним військовим літаком. Коли такий літак доставив мене до одного з найбільш віддалених місць басейну річки Шінг'у, що впадає в Амазонку, то пілоти попередили мене ще раз про небезпеку бути забитим стрілами диких індійців і запропонували мені повернутися з ними назад. Та я вирішив спробувати щастя.

Гуркіт літака, що приземлився, а потім відлетів, притягнув до себе увагу індійців, у першу чергу чоловіків, які з луками та стрілами в руках стали наблизатись. Я розклав коло себе дарунки: кольорові намиста, гребінці та рибальські приладдя, і став чекати. Чекав, як те ягня, приречене на заріз, і вже думав, що вчинив дурницю велику, коли робив із себе героя й не повернувся літаком назад. Та довго думати не довелося, бо індійці наблизилися з усіх боків. Я простягнув до них намиста і побачив, що ніхто з індійців не грозив мене забити; навпаки, підходили, щось говорячи, і брали кожний по намисту. Я дав їм ще й по гребінцю та показав, як треба розчісуватись. Але дарма, бо підходили вже й жінки з дерев'яними саморобними гребінцями в руках. Чоловіки понесли мої пакунки і я пішов, оточений зовсім голими людьми, тіла яких були пофарбовані начервоно.

Скорі виявилось, що “не такий страшний чорт, як його малюють”: я не бачив, щоб дики індійці когось вбивали та були канібалами. Я побачив диких людей, що сотні, ато й тисячі років жили й живуть справду за неписаними Божими законами, бо неторкнені цівілізацією індійці не вміють брехати, не знають що таке крадіжка, не знають, що таке заздрість.

Щойно вранішні тумани почнуть зникати від перших променів палючого на екваторі сонця, як до річки зачинають підходити голі постаті диких індійців. Чоловіки на пірогах (човнах, видовбаних з цілого дерева) рушають рибалити, а жінки купають дітей в річці, після чого займаються хатньою роботою. Треба дивуватися винахідливості індіянок, які з трійливих коріннів

рослини, що звється “мандіока”, виготовляють борошно, знешкоджуючи трутину промиванням водою. Увесь цей процес виготовлення з мандіоки борошна мені вдалося зфільмувати у супроводі оригінального співу індіянок, записаного на місці.

Індійські жінки та дівчата не фарбують, як цівілізовані жінки, губ, очей або волосся, зате смарують ціле тіло саморобною червоною фарбою та вирисовують на ногах малюнки, подібні до нашого модерного малярства. Чоловіки так само малюють тіло, але накладають червону фарбу ще й на волосся на голові; можливо, що накладали б фарбу й на вуса та бороди, але, на диво, вуса та бороди у чоловіків-індійців не ростуть.

Тут можна побачити сотні різних багатокольорових птахів, особливо папуг та пеліканів. Можна побачити й крокодилів, мавп, леопардів, зміїв та інших представників тропічної фавни. Широчезні річки повні риб та черепах, – головної їжі індійців.

Індійці, які мають контакт з цівілізованим світом, вже носять деякий одяг, однак зберігають свій примітивний спосіб життя. Жінки плетуть солом'яні мати та виробляють й випалюють з глини досить артистичні фігурки людей і тварин, які розмальовують саморобними фарбами, а чоловіки дбають про забезпечення родини харчами.

Закінчив я своє перебування у індійців, зфільмувавши ще їх ритуальний весільний танок зі співами та музикою, які також вдалося записати на місці дії.

Нехай благословенними будуть ці автохтони американської землі, які гідно донесли до наших днів високу мораль і надзвичайну людяність.

ХАДЖІ ЕДІН В ЛАЗНІ

Ходив колись по соняшній країні Сходу народній мудрець, що звався Хаджі Едін. Крім подорожньої торбини й костура, не мав він іншого багатства, зате мав багату на всякі вигадки і штуки голову.

Прийшов він раз до славного міста Ерівану, до лазні. А це трапилось саме в навечір'я якогось магометанського празника і в лазні було дуже завізно. На полицях і помостах порозлягались купці, майстри, ремісники та інші стачені люди. Обслуга танцювала коло них на пальчиках, сподіваючись дістати добрий „бакшиш“ (на чай). А на якогось там обдерготого пройдисвіта Хаджі Едіна ніхто не звертав особливої уваги... Може хтось, з ласки, хлюпнув на нього черпаком води, потріпав його трошки віничком по спині та й тільки всього заходу.

А наш мудрець і виду не подає, скупався чи не скупався, позбирав свою мізерію і відходить, а на прощання — дає тому парубкові, що його так від напasti обслужив, цілого золотого!

Парубок і вся прислуга очі повилуплювали, збараніла з дива! Прибіг сам господар і кричить на своїх помічників:

— Дурні несьогосвітні! Чи вас засліпило? Та ж це мусів бути перебраний падишах, а ви обійшли його, як останнього з останніх! Щоб ви мені на другий раз танцювали коло нього, як дресовані песики!

На другий раз приходить наш мудрець до тієї самої лазні, а йому назустріч виходить вже ціла процесія. Господар вітає його низькими поклонами, зграя служби веде до найкращої купальні, там його роздягають, миють, купають, мажуть всякими пахощами, стараються йому догодити, аж із шкури вилазять!

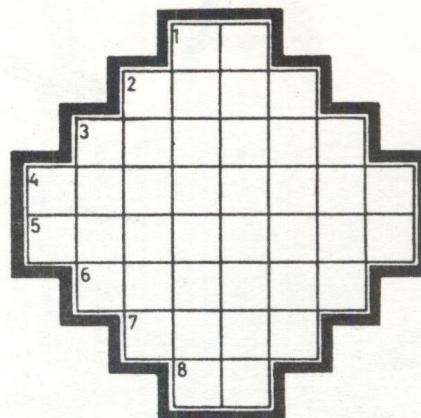
А наш мудрець нічого собі, і виду не подає, скупався гарненько, позбирав свою мізерію і на відхідному дає одному з прислуги дрібну монетку — гроша...

Тут вся служба і всі гости, і сам господар вже цілком здуріли, не знають, що й казати на таке диво! А господар зібрався на відвагу, підбігає за Хаджі Едіном, вклоняється йому аж до землі та й каже:

— Даруй за сміливість, милостивий пане, ми знаємо, що ти людина непроста, хоча і в простій одежі! Дозволь пояснити нам загадку: чому тоді, коли ми тебе так погано обслужили, ти заплатив цілого золотого, а сьогодні, коли ми тебе обійшли, як самого короля, ти зволив кинути хлопцеві мізерну грошину?

МАГІЧНИЙ КВАДРАТ

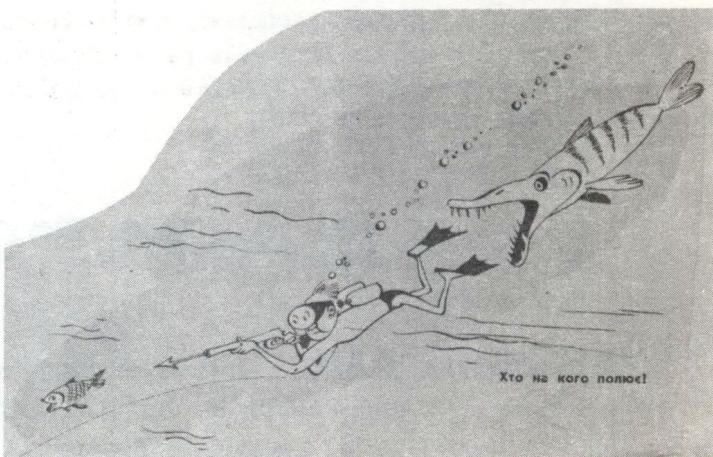
Подав П. К.

Вставте в квадратики цієї фігури букви так, щоб, читаючи зліва направо, за поданими порядковими числами, вийшли слова такого значення: 1. Початкові букви прізвища та ім'я видатного українського драматурга-клясика; 2. Український князь; 3. Слимак; 4. Поселенець у чужій країні; 5. Пароплав; 6. Жіноче ім'я; 7. Чоловіче ім'я; 8. Музична нота.

Як читати згори вниз від ч. 1 до 8, вийде слово, що означає фах працівника газети.

Більшість художників
1. K(pomirnupkyn) (Марко); 2. Олір; 3. Пабінк;
4. Емітпарт; 5. Копадей; 6. Тамара; 7. Онні; 8. Пе.
—КОФЕКТОР.

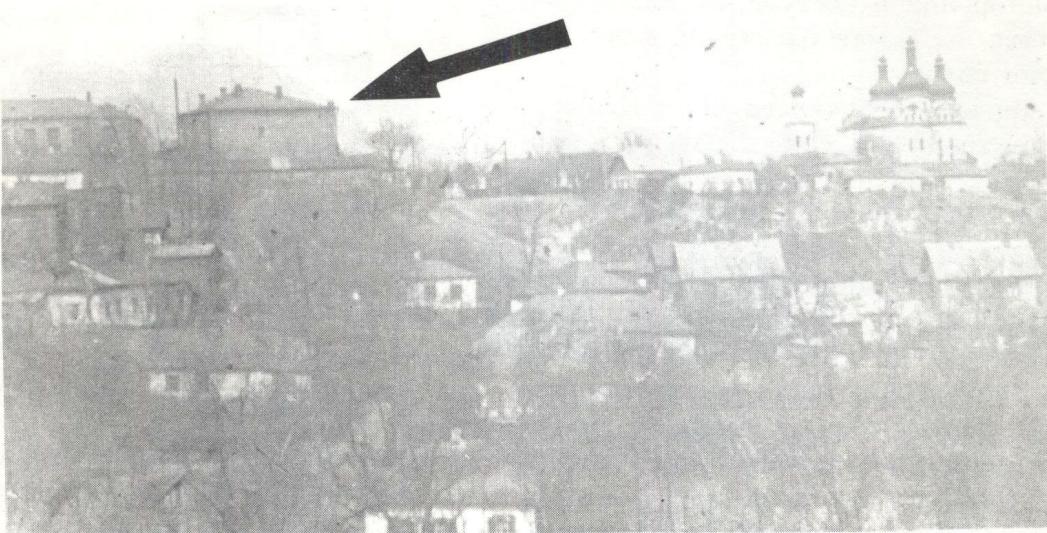
Присилайте річну передплату!

На те великий мудрець Хаджі Едін відповів:

— Порахуй собі золотого за нинішній раз, а гроша — за той попередній, коли в твоїй лазні до мене віднеслись, як до останнього з останніх!

Подав I. Кер.

МАСОВЕ ЗАКРИТТЯ ХРАМІВ

Під час Другої світової війни на території СРСР, зайнятій німцями, населення почало відчиняти церкви, відновлювати релігійне життя. Коли ж німци відступили, червона Москва не наважилася засчинити всі церкви, боячись народного гніву, особливо в Україні (де діяла Українська Повстанська Армія).

Тепер хрущовські комуністи посилили боротьбу проти релігії. 5 лютого 1962 р. київське радіо, напр., повідомило, що лише в Одеській області 75 храмів Божих було зліквідовано і перетворено на клуби...

Комунизм засчиняє церкви, але не засчиняє тюрем. На одержаний з України світлині, тут поміщеній, є на звороті дописка: "Козацьку церкву засчинили (у м. Ромен на Полтавщині), а в отій чорній тюрмі зліва, за деревами – і тепер повно нещасних людей"...

ЧУДЕСНИЙ ДАР (закінчення із 7 ст.)

му подібних Лисичок-сестричок та Вовчиків-панібратчиків. Їхня уява працює безперестанку, малює перед їхніми очима величаві скляні замки, залізні токи, зачаровані булави і все інше, відтворює кожний деталь, а працюючи, – стає творчою, гнучкішою, більше корисною для людини. Коли ж дитина підросте і сама починає читати, праця людської уяви посилюється з кожним тижнем; а коли людина дорoste та закінчить потрібні школи – починає будувати ракети, міжпланетарні кораблі й інші важливі речі.

Тому кожний розумний юнак, кожна мудра юначка стараються постійно розвивати свою

уяву, не оминаючи інших обдарувань. Треба багато читати, передусім українські книжки, і старатись прочитані твори добре обдумати. В ніякому разі не варто читати так зв. "камік-сів", хоча б вони й не мали шкідливого змісту: та лектура не розвиває ні думання, ані уяви читачів, примушує сприймати все так, як їх намалював рисівник. Таке готове сприймання не розвиває, лише гаймує природній розвиток духових властивостей читачів.

На окрему увагу заслуговує читання своєї рідної книжки: тільки вона може всебічно змалювати перед нашими очима дорогу Україну, розвиває нашу уяву і наше бажання працювати для свободи рідного народу.

Проф. Володимир МАЦЬКІВ